

Tâl a Phensiynau

Ymddeoliad a'ch Pensiwn

UCAC | yr undeb sy'n diogelu athrawon a darlithwyr Cymru

Ymddeoliad a'ch Pensiwn

Mae tri math o ymddeoliad:

- ymddeoliad ar sail tor-iechyd sydd ar gael i unrhyw oedran os oes tystiolaeth feddygol na fyddai'n bosibl i chi barhau i ddysgu
- ymddeoliad cynnar os terfynir eich cyflogaeth gan eich cyflogwr oherwydd diswyddo gorfodol ar sail gormodedd neu er mwyn effeithiolrwydd y gwasanaeth. Mae hwn ar gael i'r canlynol yn unig
 - athrawon dros 50 mlwydd oed sydd efo gwasanaeth cyn Ebrill 2006
 - athrawon 55 a hŷn sy'n ymuno â'r cynllun o Ebrill 2006 ymlaenO Ebrill 2010 ymlaen bydd ar gael i athrawon dros 55 yn unig.
- ymddeoliad ar sail oedran

Mae'r daflen hon yn ymwneud ag ymddeol ar sail oedran. Gweler *Taflen 26: Ymddeoliad Cynnar* am fwy o fanylion am y mathau eraill o ymddeoliad.

Cynllun Pensiwn Athrawon

Gweinyddir y Cynllun Pensiwn Athrawon gan yr Asiantaeth Pensiynau Athrawon (*Teachers' Pensions*). Bydd pob athro, llawn neu ran-amser, yn cael eu cynnwys yn y cynllun oni bai eu bod yn dewis eithrio (*opting out*) er mwyn gwneud trefniadau pensiwn gwahanol. Mae llawer o fanteision i'r Cynllun Pensiwn Athrawon a byddai UCAC yn cyngori unrhyw athro i ystyried oblygiadau eithrio yn drylwyr cyn penderfynu gwneud hynny. Mae'n gynllun 'cyflog terfynol' sy'n sicrhau talpswm a phensiwn rheolaidd wedi ei gysylltu â'r Mynegrif Prisiau Adwerthol (*Retail Price Index*). Mae'r cynllun hefyd yn darparu ar gyfer ymddeoliad cynnar a budd-daliadau tor-iechyd, yn ogystal â budd-daliadau marwolaeth a budd-daliadau i ddibynyddion a phartneriaid.

Rydych yn gymwys i dderbyn budd-daliadau pensiwn ar ôl cyflawni un o'r canlynol:

- 2 flynedd o wasanaeth pensiyndwy unrhyw bryd ar ôl 5 Ebrill 1988
- 2 flynedd o wasanaeth pensiyndwy unrhyw bryd os oeddech mewn gwasanaeth pensiyndwy ar 6 Ebrill 1988
- cyfanswm o 5 mlynedd o wasanaeth pensiyndwy ar unrhyw adeg

Os yn bosib, dylech wneud cais am bensiwn i *Teachers' Pensions* tua phedwar mis cyn dyddiad eich ymddeoliad. Serch hynny, byddai *TP* yn gwneud pob ymdrech i brosesu cais o fewn 20 diwrnod. Mae ffurflenni pwrpasol ar gael gan eich cyflogwr neu'n uniongyrchol gan *TP*. Eich cyfrifoldeb chi yw cyflwyno cais. Telir pensiynau'n fisol, fel arfer ddiwrnod cyn dyddiad eich pen-blwydd.

Mae pensiwn athrawon wedi ei seilio ar y cyflog cyfartalog a hyd y gwasanaeth (nifer y blynyddoedd a diwrnodau). Y **cyflog cyfartalog** yw'r gorau o'r canlynol:

- cyfartaledd cyflog pensiynadwy'r tair blynedd olynol orau yn ystod y deng mlynedd galendr diwethaf o wasanaeth. Ail-asesir cyflogau'r blynyddoedd hyn yn unol â'r Mynegrif Prisiau Adwerthol (*RPI*).
- y cyflog pensiynadwy a dderbyniwyd yn ystod y 12 mis diwethaf cyn dyddiad yr ymddeoliad.

Rhaid talu 6.4% o'ch cyflog tuag at y cynllun ac mae'ch cyflogwr yn talu 14.1% sy'n gwneud cyfanswm o 20.5%. Gellir cyfrif eich cyfraniadau yn erbyn treth incwm.

Mae'r Oed Ymddeol Arferol yn naill ai 60 neu 65 mlwydd oed, yn dibynnu ar bryd yr ymunoch chi â'r cynllun. Mae hawl i ymddeol cyn hynny, o 55 mlwydd oed ymlaen, ond byddai hynny ar bensiwn gostyngol. Gweler taflen UCAC: **Pensiwn wedi'i Leihau yn Actiwaraid** am fwy o fanylion.

Aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon cyn Ionawr 2007

Yr **Oed Ymddeol Arferol** i athro a oedd yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Athrawon cyn Ionawr 2007 yw 60. Byddwch yn derbyn pensiwn blynyddol ynghyd â thalpswm sy'n ddi-dreth. Mae hawl i barhau i ddysgu hyd at 65 mlwydd oed a, gyda chaniatâd y cyflogwr, y tu hwnt i hynny.

Dyma sut i gyfrifo eich pensiwn a'ch talpswm:

- rhannwch eich cyflog cyfartalog ag 80
- lluoswch yr ateb â nifer y blynyddoedd a'r dyddiau o wasanaeth

Dyma fydd eich pensiwn blynyddol. Bydd eich talpswm yn dair gwaith eich pensiwn blynyddol.

Mae'n bosib dewis cymryd mwy o dalpswm, hyd at 25% o werth eich cronfa bensiwn, gan dderbyn llai o bensiwn blynyddol. Am bob £12 ychwanegol at y talpswm, byddech yn derbyn £1 yn llai o bensiwn.

Dyma'r fformiwla ar gyfer cyfrifo **uchafswm y talpswm** y gellir ei gymryd:

$$\underline{(\text{pensiwn} \times 20) + (\text{talpswm} \times 20/12)}$$

4.6667

**Enghraifft: athro'n ymddeol ar gyflog U3 (£35,121)
efo 35 mlynedd o wasanaeth:**

$$\frac{35121 \times 35}{80} = 15365.44$$

felly **£15,365.44** fyddai'r pensiwn blynyddol;
byddai'r talpswm yn deirgwaith y swm hwn, sef **£46,096.32**

Ond gellid cael mwy fel talpswm:

$$\frac{(15365.44 \times 20) + (46096.32 \times 20/12)}{4.6667} = 82314.27$$

felly gellid cymryd talpswm o hyd at **£82,314.27**;
ond o gymryd yr uchafswm talpswm byddai'r pensiwn
blynyddol yn gostwng i **£12,347.28**

Aelodau newydd o'r Cynllun Pensiwn Athrawon o Ionawr 2007 ymlaen

Yr **Oed Ymdeol Arferol** i athro sydd wedi ymuno â'r Cynllun Pensiwn Athrawon o 1 Ionawr 2007 ymlaen yw 65. Byddwch yn derbyn pensiwn blynyddol ynghyd â thalpswm, os dymunwch, sy'n ddi-dreth. Os cewch ganiatâd eich cyflogwr, gallwch barhau i ddysgu y tu hwnt i 65 mlwydd oed.

Dyma sut i gyfrifo eich pensiwn a'ch talpswm:

rhannwch eich cyflog cyfartalog â 60

lluoswch yr ateb â nifer y blynyddoedd o wasanaeth

Dyma fydd eich pensiwn blynyddol. Mae gyda chi'r hawl i gael talpswm drwy leihau eich pensiwn hyd at 25% o werth eich cronfa pensiwn. Gelwir hyn yn '**Cymudo Pensiwn**'. Am bob £1 o ostyngiad yn eich pensiwn byddwch yn derbyn £12 fel talpswm.

Dyma'r fformiwla ar gyfer cyfrifo **uchafswm y talpswm** y gellir ei gymryd:

pensiwn x 20

4.6667

**Enghraifft: athro'n ymdeol ar gyflog U3 (£35121)
efo 35 mlynedd o wasanaeth:**

$$\frac{35121 \times 35}{60} = 20487.25$$

felly **£20,487.25** fyddai'r pensiwn blynyddol.

Ond byddai hawl i gymudo rhan o'r pensiwn i sicrhau talpswm

$$\frac{20487.25 \times 20}{4.6667} = 87801.72$$

felly gellid cymryd talpswm o hyd at **£87,801.72**;
ond o gymryd yr uchafswm talpswm byddai'r pensiwn blynyddol yn
gostwng i **£13,170.43**

Gwasanaeth cyn ac ar ôl Ionawr 2007

I'r athrawon hynny a oedd yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn cyn Ionawr 2007 ac sydd yn parhau i weithio neu sydd wedi ail-ymuno â'r cynllun ar ôl 1 Ionawr 2007 wedi cael toriad mewn gwasanaeth o lai na phum mlynedd, dylid defnyddio'r dull cyntaf o gyfrifo'r pensiwn.

I'r athrawon hynny a oedd yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn cyn Ionawr 2007 ond sydd wedi cael toriad mewn gwasanaeth o fwy na phum mlynedd ac sydd wedi ail-ymuno â'r cynllun ar ôl 1 Ionawr 2007, dylid defnyddio'r ddau ddull uchod o gyfrifo'r pensiwn. Dylid defnyddio'r dull cyntaf ar gyfer y gwasanaeth hyd at Ionawr 2007 a'r ail ddull ar gyfer y gwasanaeth wedi hynny.

Ymdeoliad Graddol (*Phased Retirement*)

sef derbyn peth pensiwn ond yn parhau i weithio.

Wedi cyrraedd 55 mlwydd oed gallwch gymryd ymdeoliad graddol heb doriad yn eich gwasanaeth cyn belled â bod eich cyflog pensiynadwy'n gostwng 25% neu fwy am o leiaf 12 mis. Cyfrifir y gostyngiad mewn cyflog trwy gymharu â'ch cyflog cyfartalog dros y chwe mis blaenorol. Gallwch gymryd hyd at 75% o'r pensiwn sy'n ddyledus i chi yn y modd yma. Gallwch ddefnyddio'r dewis hwn ddwywaith cyn ymdeol cyn belled â bod gostyngiad o 25% y naill dro.

Gallai hyn ddigwydd, er enghraifft, oherwydd eich bod wedi symud i swydd efo llai o gyfrifoldebau neu oherwydd eich bod yn gweithio llai o oriau. Byddwch yn parhau i gyfrannu tuag at eich Cynllun Pensiwn Athrawon o'r cyflog y byddwch yn dal i'w ennill. Byddai'n rhaid i chi drafod y trefniant ymlaen llaw a chael cefnogaeth eich cyflogwr.

Os byddwch yn derbyn unrhyw bensiwn dan y cynllun hwn cyn i chi gyrraedd eich Oed Ymdeol Arferol yna byddai gostyngiad actiwaraidd yng ngwerth y pensiwn.

Cyfraniadau Ychwanegol

Mae sawl dull o gynyddu'ch pensiwn trwy dalu cyfraniadau ychwanegol:

- talu i gynllun Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (*AVCs* sef *Additional Voluntary Contributions*) penodol i athrawon efo cwmni Prudential
- talu i gynllun cwmni arall (*Free Standing Additional Voluntary Contributions*)

- talu i gynllun rhanddeiliad (*Stakeholder Pension*) neu gynllun pensiwn personol
- prynu pensiwn ychwanegol drwy'r Cynllun Pensiwn Athrawon

Cofiwch y byddwch hefyd yn derbyn **Pensiwn Gwladol Sylfaenol** (os ydych yn cwrdd â'r meini prawf perthnasol) pan fyddwch yn cyrraedd yr oedran priodol. 65 mlwydd oed yw'r oedran i ddynion a 60 i wragedd wedi eu geni cyn 1951; bydd yr oedran yn codi'n raddol ar gyfer gwagedd wedi eu geni rhwng 1951 a 1955 fel y bydd yn 65 i bawb o 2020 ymlaen.

Cynlluniau Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (AVCs)

Mae telerau arbennig ar gyfer athrawon wedi eu sicrhau gan gwmni Prudential ond gall athrawon drefnu i dalu cyfraniadau ychwanegol efo cwmni arall o'u dewis hwy. Buddsoddir yr arian gan y cwmni a bydd gwerth y buddiannau y byddwch yn eu derbyn yn dibynnu ar werth y buddsoddiadau pan fyddwch yn ymddeol. Bydd hawl gennych i ddechrau tynnu pensiwn o gynllun AVC cwmni Prudential yr un pryd ac y byddwch yn dechrau derbyn eich pensiwn athrawon. Gall y rheolau fod yn wahanol ar gyfer cynlluniau cwmnïau eraill.

Mae'r penderfyniad i dalu i gynllun AVC yn un sy'n rhaid i'r unigolyn ei wneud wrth ystyried amgylchiadau personol. Ni all UCAC gynnig arweiniad ar fanteision neu anafanteision gwneud hynny ond byddem yn eich cynghori i geisio barn Ymgynghorydd Ariannol Annibynnol.

Cynllun Pensiwn Rhanddeiliad a Chynllun Pensiwn Personol

Gall aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon gyfrannu hefyd tuag at y cynlluniau hyn. Os ydych eisiau cyfrannu at gynllun pensiwn personol byddai rhaid i chi wneud eich trefniadau eich hun.

Ychwanegu at eich pensiwn drwy'r Cynllun Pensiwn Athrawon

Gellir sicrhau budd-daliadau uwch o'r Cynllun Pensiwn Athrawon drwy brynu pensiwn ychwanegol. Mae hyn yn disodli'r drefn flaenorol o 'brynu blynyddoedd ychwanegol' (*past added years*).

- Gellir prynu hyd at werth £5,200 (Ebrill 2008 – bydd cynnydd blynyddol yn ôl chwyddiant) y flwyddyn o bensiwn ychwanegol.
- Rhaid bod yn dal mewn cyflogaeth bensiynadwy ac o dan Oedran Ymddeol Arferol cyn y gellir prynu pensiwn ychwanegol. Ni ellir prynu pensiwn ychwanegol wedi i chi ymddeol.
- Rhaid prynu fesul unedau gwerth £250 y flwyddyn o bensiwn ychwanegol, naill ai trwy dalpswm neu trwy daliadau misol rheolaidd.

- Gellir prynu naill ai budd-daliadau personol yn unig neu fudd-daliadau personol ac ar gyfer dibynyddion; ni ellir prynu budd-daliadau ar gyfer dibynyddion yn unig.
- Ni thelir talpswm yn awtomatig ond gellir dewis ildio hyd at 25% o'r pensiwn ychwanegol er mwyn sicrhau talpswm. Byddech yn derbyn £12 o dalpswm am bob £1 o bensiwn blynyddol a fyddai'n cael ei ildio.
- Mae cost prynu pensiwn ychwanegol yn dibynnu ar nifer o ffactorau megis oedran a'r math o fudd-daliadau y dymunir eu sicrhau. Nid yw'n seiliedig ar ganran o'r cyflog. Mae cyfrifiannell ar wefan *Teachers' Pensions* sydd yn amcangyfrif y gost.

Lwfans Gydol Oes

Dilëwyd y rheol na all athro gyfrannu mwy na 15% o'i gyflog tuag at gynlluniau pensiwn. Yn lle hynny sefydlwyd Lwfans Gydol Oes (*Lifetime Allowance*) sydd yn cynnwys cyfanswm gwerth holl gronfeydd unrhyw gynlluniau pensiwn a fyddai gan athro - y Cynllun Pensiwn Athrawon, unrhyw gynllun pensiwn o gyflogaeth arall, AVC neu bensiwn ychwanegol a brynwyd. Yn 2009-10 maint y lwfans oedd £1.75 miliwn, swm a fydd yn cynyddu'n flynyddol yn ôl chwyddiant. Yn gyffredinol, golyga'r newid gynnydd yn faint o arian y gall athrawon ei neilltuo ar gyfer prynu mwy o bensiwn. Mae gan *Teachers' Pensions* fformiwla ar gyfer amcangyfrif faint y gall athro wario ar ychwanegu at ei bensiwn. Nid yw'n debygol y bydd y mwyafrif llethol o athrawon yn cyrraedd y trothwy hwn o Lwfans Gydol Oes o £1.75 miliwn.

Cyngor Pellach

Mae'r daflen hon yn egluro sut mae'r Cynllun Pensiwn Athrawon a dewisiadau eraill yn gweithio ond ni all UCAC gynnig cyngor i unigolion ar fanteision unrhyw gynllun iddynt hwy'n bersonol. Byddai UCAC yn cynghori aelodau i drafod eu sefyllfa benodol hwy efo person cymwys megis Ymgynghorydd Ariannol Annibynnol. Ymgynghorwyr ariannol UCAC yw cwmni **Gofalaeth Asedau Sterling** (Pennaeth: Gerallt Price Davies MLIA (dip) FPC), **Tŷ Sterling, 13 Easgate, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 2AR** (ffôn: 01970 617622) sydd yn cynnig gwasanaeth i aelodau UCAC ym mhob rhan o Gymru. Gellir cael cyngor diduedd heb oblygiadau na phwysedd gan gwmni Sterling.

Mae'r asiantaeth **Pensiynau Athrawon** yn cynhyrchu cyfres o daflenni a ffurflenni sydd ar gael ar eu gwefan www.teacherspensions.co.uk. Gellir defnyddio cyfrifiannell ar y wefan i amcangyfrif faint o bensiwn neu faint o dalpswm y gallech ei gael dan wahanol amgylchiadau. Cyfeiriad yr asiantaeth yw **Teachers' Pensions, Mowden Hall, Darlington, DL3 9EE** a gellir cael gwybodaeth bellach drwy'r **Ilinell gymorth, 0845 6066166**.

Gweler hefyd Taflenni UCAC:

- Pensiwn wedi'i Leihau yn Actiwaraid
- Ymddeoliad Cynnar.

Swyddogion UCAC

- Ysgrifennydd Cyffredinol: Elaine Edwards
- Swyddog Maes y De ac Is-ysgrifennydd Cyffredinol: Dilwyn Roberts-Young
- Swyddog Maes y Gogledd: Eryl Owain
- Swyddog Polisi: Rebecca Williams

Cysylltwch, neu ewch i'r wefan, i gael cyngor pellach

Ffôn: 01970 639950 ucac@athrawon.com www.athrawon.com

Hydref 2009

Nodiadau

UCAC
Undeb
Cenedlaethol
Athrawon
Cymru

Prif Swyddfa **UCAC**, Ffordd Penglais, Aberystwyth,
Ceredigion SY23 2EU

ffôn: 01970 639950 | ffacs: 01970 626765 | ucac@athrawon.com

www.athrawon.com